

**UCHWAŁA NR XV/78/16
RADY GMINY PAPOWO BISKUPIE**

z dnia 3 czerwca 2016 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodzin na lata 2016 – 2019

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 446), oraz art.176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 575)

**Rada Gminy uchwała,
co następuje:**

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Papowo Biskupie na lata 2016-2019, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała nr XXVI/122/2013 Rady Gminy Papowo Biskupie z dnia 6 marca 2013 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Papowo Biskupie na lata 2013 – 2015.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Papowo Biskupie.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY Gminy Papowo Biskupie na lata 2016 - 2019

I. Wstęp

Podstawową zasadą Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jest ochrona prawna rodziny.

Rodziny, zwłaszcza wielodzietne i niepełne znajdują się w trudnej sytuacji materialno-społecznej, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.

Rodzina to podstawowe środowisko, które powinno zapewnić dziecku bezpieczeństwo emocjonalne.

Rodzina oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie.

Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka, dlatego jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do jej wspierania zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań.

Głównymi problemami dezorganizującymi życie w rodzinie są: pijaństwo rodziców lub już ich choroba alkoholowa, często związana z tym przemoc, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Takie rodziny wymagają stałego monitorowania, głównie przez asystenta rodziny, pracowników socjalnych jak też pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia, policji, kuratorów sądowych, oraz podejmowania działań na rzecz tych rodzin w oparciu o sprecyzowany plan działania.

Praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadre, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana jak najwcześniej, by ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie, przez co zapobiec ograniczeniu lub pozbawieniu władzy rodzicielskiej w stosunku do dzieci e niej wychowywanych.

Założeniem programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie początku występowania problemów oraz eliminowania sytuacji, gdyby dziecko miało opuścić rodzinę.

Pierwszy Program Wspierania Rodziny w Gminie Papowo Biskupie był opracowany na lata 2013 – 2015 i przyjęty uchwałą nr XXVI/122/2013 Rady Gminy Papowo Biskupie z dnia 6 marca 2013 r. Był on odpowiedzią na obowiązek nałożony na gminy ustawą z dnia 9 września 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która to zobowiązuje samorząd do podejmowania działań wspierających wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

II. Problemy rodzin dysfunkcyjnych w Gminie Papowo Biskupie

Z bieżącej pracy i obserwacji rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Papowie Biskupim. wynika, że z nieprawidłowym funkcjonowaniem rodziny wiążą się takie zjawiska jak alkoholizm, przemoc i znęcanie się nad członkami rodziny, rozwody, przestępczość, ubóstwo i bezrobocie, brak właściwej opieki rodzicielskiej i ogólnie nieporadność życiowa, nieprzystosowanie społeczne dzieci i młodzieży – czyli kłopoty w szkole, przestępczość i demoralizacja wśród nieletnich. Spośród wymienionych jedne mogą być przyczynami, a inne skutkami np. alkoholizm jednego z członków rodziny.

Występuje szereg czynników, które zaburzają prawidłowe funkcjonowanie rodziny, a tym samym warunkują jej bezradność w sprawach wychowawczych. Można je podzielić na grupy:

- czynniki ekonomiczno-społeczne: wielkość rodziny i jej struktura, pochodzenie społeczne rodziców, źródła utrzymania rodziny, sprawowanie opieki materialnej nad dziećmi, podział pracy i ról w rodzinie,
- czynniki kulturalne: wykształcenie rodziców, wzory kulturowe i wychowawcze uznawane przez rodzinę, sposoby spędzania czasu wolnego przez członków rodziny, stosunek rodziców do nauki szkolnej dzieci i ich przyszłego zawodu, stosunek członków rodziny do tradycji i nowości,
- czynniki psychopedagogiczne: atmosfera środowiska rodzinnego, charakter stosunków pomiędzy rodzicami oraz między rodzicami a dziećmi, charakter kontroli rodziców nad dzieckiem, stosowanie środków wychowawczych.
- Ważne jest, aby rodzina posiadała umiejętności rozwiązywania różnorodnych problemów.

Niestety, niektóre rodziny nie posiadają wystarczających predyspozycji, by same mogły poradzić sobie w trudnej sytuacji. Mówi się wówczas o bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych, czyli o trudnościach w realizacji funkcji wobec dzieci. Warto zaznaczyć, że nieporadności rodziców na gruncie wychowania bardzo często towarzyszą inne zaburzenia życia rodzinnego, jak: rozluźnienie więzi między jej członkami, zła atmosfera, niewłaściwe metody wychowawcze, niemożność sprostania kłopotom materialnym, problemy alkoholowe oraz inne dysfunkcje.

Wśród najważniejszych zagrożeń dla rodziny w Gminie Papowo Biskupie wymienić należy między innymi:

- ubóstwo, tj. brak zabezpieczenia podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych dzieci pozostających w rodzinie, przekładające się na tzw. „wychowanie w ubóstwie”,
- bezrobocie, które prowadzi do dysfunkcji życia osobistego, rodzinnego i społecznego, rzutuje na poziom życia i rozwój całego społeczeństwa,
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego,
- niepełnosprawność w rodzinie,
- uzależnienia w rodzinie; powodujące konflikty małżeńskie, problemy z prawem, niestabilność finansowa, kłopoty z pracą i zdrowiem, zaburzony system rodzinny (złamanie spójności i komunikacji w rodzinie),
- nieobecność rodziców (migracje zarobkowe),
- długotrwałe choroby,
- wielodzietność,
- samotne wychowywanie dzieci,

Problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego jest problemem zauważalnym na terenie Gminy Papowo Biskupie.

Jednakże najpoważniejszym problemem społecznym gminy są rodziny, które należy zdefiniować, jako niewydolne wychowawczo. Uwidacznia się to przede wszystkim w stałych konfliktach między członkami rodziny, ze szkołą i środowiskiem. W rodzinach tych brak jest planów życiowych, a żyje „z dnia na dzień”. Aspiracje życiowe rodziców i innych członków rodziny są na ogół mało wartościowe społecznie lub nierealne.

III. Podstawy prawne programu

Pomoc dziecku i rodzinie jest zadaniem własnym obowiązkowym samorządu gminnego. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 332 ze zm.) w art. 176 ust. 1 nakłada na gminy między innymi obowiązek opracowania i realizacji gminnych programów wspierania rodziny.

Obowiązki gminy wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu swojej funkcji przez:

- a) zapewnienie jej wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- 4) finansowanie:
- a) kosztów szkolenia dla rodzin wspierających,
 - b) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - c) kosztów związanych z udzielaniem pomocy rodzinie ponoszonych przez rodzinę wspierającą,
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka i w placówkach, tj.
- a) 10% wszystkich wydatków w pierwszym roku pobytu dziecka
 - b) 30% wszystkich wydatków w 2 roku pobytu dziecka
 - c) 50% wszystkich wydatków w 3 roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Gmina ponosi te wydatki, gdy dziecko zostało umieszczone w rodzinie zastępczej, w rodzinnym domu dziecka lub placówce od 01.01.2012r.

- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywania ich wojewodzie,

Zgodnie z w/w ustawą rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wójt zapewnia wsparcie.

Wsparcie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Również ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.) w art. 3 określa, że pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Katalog zadań gminy w obszarze pomocy społecznej zawiera art. 17 – 18 ustawy o pomocy społecznej. Wśród najważniejszych wymienić należy:

- 1) obowiązek udzielania schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- 2) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych i celowych,
- 3) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania,
- 4) prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo- wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych,
- 5) dożywianie dzieci,
- 6) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach,
- 7) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

Przepisami i dokumentami, które poza ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawą o pomocy społecznej chronią rodzinę są:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.),
- 2) ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2016 r. poz. 487 ze zm.),
- 3) ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 114 ze zm.),
- 4) ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2016 r. poz. 169 ze zm.),

- 5) ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1390),
- 6) ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2016 r. poz. 224 ze zm.),
- 7) ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2016r. poz. 645 ze zm.),
- 8) ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2011r. Nr 43 poz. 225 ze zm.),
- 9) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2016r. poz.546),
- 10) ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2016r. poz. 239,ze zm.),
- 11) ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz.U z 2016r. poz. 195),
- 12) Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych do 2016 r.

IV. Cel główny programu

Stworzenie systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnieniu swoich funkcji, związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci.

V. Cele szczegółowe

Cel 1. Praca z rodziną

- 1) konsultacje i poradnictwo specjalistyczne,
- 2) pomoc prawna,
- 3) współpraca z instytucjami, organami i organizacjami działającymi na rzecz rodzin,
- 4) pomoc asystenta rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Cel 2. Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka oraz w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej

- 1) pomoc rodzin wspierających (w razie potrzeby),
- 2) udzielanie wsparcia rodzinie i dzieciom przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych,
- 3) edukacja rodzin.

Cel 3. Bezpieczeństwo dziecka i rodziny

- 1) finansowanie asystenta rodzinnego,
- 2) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- 3) organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń, integrację i edukację,
- 4) wczesna interwencja w rodzinach zagrożonych dysfunkcjami.

VI. Spodziewane rezultaty

- 1) Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w placówkach
- 2) Poprawa sytuacji dziecka w rodzinie
- 3) Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny i dziecka

VII. Adresaci programu

Rodziny niewydolne wychowawczo oraz przeżywające trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci

VIII. Termin realizacji programu

Program realizowany będzie w latach 2016 – 2019

IX. Źródła finansowania

- 1) Środki pochodzące z budżetu Państwa
- 2) Środki własne gminy (dział 852 rozdział 85201 §3110)
- 3) Dotacje Unijne
- 4) Inne fundusze

X. Realizacja programu

Działania mające na celu realizację założeń programu, a nastawione na bezpośrednią pracę z rodziną są koordynowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Papowie Biskupim przy współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym Gminy Papowo Biskupie, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Posterunkiem Policji w Unisławiu, Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej w Papowie Biskupim, Sołectwami poprzez:

- Diagnozowanie problemów rodziny i dziecka,
- Podejmowanie działań w środowisku, inicjowanie interwencji w uzasadnionych przypadkach,
- Opracowywanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach działania pomocy w środowisku lokalnym,
- Monitorowanie sytuacji rodzin, zwłaszcza niewydolnych w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, uzależnionych, stosujących przemoc,
- Dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin oraz efektów tych rodzin.

XI. Podsumowanie

Gminny Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie warunków dla poprawy jakości życia rodziny i dzieci. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promocja rodzinnego stylu życia. Wskazane propozycje zawierają przede wszystkim działania profilaktyczne i wspierające.

Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucie bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

Uzasadnienie

Z dniem 1 stycznia 2012 weszła w życie ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Obowiązek przyjęcia niniejszej uchwały wynika wprost z art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r.

W art.176 w/w ustawy określone są zadania własne gminy, do których należy min: opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Celem Gminnego programu Wspierania Rodziny w Papowie Biskupim jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnieniu swoich funkcji, związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, jak i również profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny przy ścisłej współpracy samorządu, organizacji pozarządowych i innych instytucji zajmujących się rodziną.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.